

25. juli 2016

UKA2016 / 82

Matumuuna Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut saqqummiunneqarpoq:

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutigineqarpoq, Naalakkersuisut peqquneqassasut danskit inatsisit attortinneranut ministerianut attaveqassasut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsip allanngortinneqarnissaa pillugu. Allanguut periarfissaqartitsilissaaq hashimik pinerluttoqarsimatillugu aamma allatigut peqqarniitsumik pinerluttoqarsimatillugu, politiit ilisimannittunik illersuinissannut, taamaaliornikkut unnerluussamut taassumallu illersuisuanut ilisimannittup aqqanik kalerriussingissinnaallutik.

(Inatsisartunut ilaasortaq Steen Lynge, Atassut)

Tunngavilersuut:

Nunatsinni inuiaqatigiinni hashimik pinerluuteqartarneq ajornartorsiutaavoq annertoq. Hashimik pinerluuteqartarneq inuttut annertuumik sunniuteqartarpoq aammalu inuiaqatigiinnut annertuumik aningaasartuutaasarluni. Hash peqqissutsimut innarliisinnaavoq. Inuiaqatigiinnut aamma hashimik pinerluuteqartarnerit akiorniarneri aningaasartorfiusorujussuuvoq, taamatulli pinerluuteqarnermut akiuiniarnermi sakkussat naammangippata, taava akiuiniarluni sorsunnermi inuiaqatigiit ajorsartunngortinneqassapput.

Ullutsinni misilittakkat ilisimasallu ersersippaat, inuiaqatigiit taamatut pinerluuteqartarnermut akiuiniarnissamut naammattunik sakkussaqqannginneri, tamatumallu kingunerisaanik suli inuiaqatigiinni annertuumik aningaasartuutaavoq. Kalaallit Nunaata aningaasarpaaluit annaasarpai, aningaasammik ikigisassaangitsut nunatsinniit aniatinneqarmata. Taamaattumik pisariaqarpoq, pissarsiaqarnarnerpaamik akiuiniarnerup ingerlanneqarnissaanut akiuiniarnissamut sakkussat ataavartumik tulluarsarneqartarnissaat.

ATASSUT INATSIARTUNI

Arlaannaatigulluunniit Atassummi akuersaarsinnaanngilarput hashimik pinerluuteqartarnej, taamaattumik aamma pingasunik siunnersuuteqarpugut hashimik pinerluuteqartarnerup akiorniarnrata pissarsiaqaataalluarnissaa.

Atassutip siunnersuut manna siunnersuutigivaat, peqqarniitsumik pinerlunnermut ilisimannittut imaluunniit unnerluutiginnittut kinaassutsimik isertuussisinnaasariaqarmata unnerluussamut taassumallu illersuisuanut.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimisulli ullumikkut arlaatigut pisoqartillugu ilisimannittup kinaassusaanik isertuussisoqarsinnaasarpog unnerluussamut, allaallumi unnerluussap illersuisuanut pinerluttoqarsimaneranik paasiniaanermi aamma ilisimannittup kinaassusaa isertuunneqarsinnaasarpog. Ilisimannittut kinaassusaanik isertuussinissamulli periarfissat Danmark-imi annertunerupput Kalaallit Nunaanni periarfissanut sanilliullugu - pingaartumik piffissami unnerluutiginninnermiit eqqartuussutissamik aalajangiiniarnermi.

Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerlasoorpassuit inunnik hashilerinermi tunuliaqutaasunik nalunngisaqartarput, ilisimannittulli taakku ilisimannittutut imaluunniit unnerluutiginnittutut nalunaarnissaminnut tunuarsimaartarput, unnerluutigisap toqqarlugu naapinnissaa sapertaramikku.

Ilisimannittut arlallit unnerluutiginninnissaminnit imaluunniit suliani ilisimannittuunissaminnit tunuartertarpog, arlaatigut imminut kingunipiloqarnissaa ersigalugu.

Kalaallit Nunaata kissaatigunikkut hashimik niueruteqartarnerup aammalu peqqarniitsumik pinerluuteqartarnerup unitsinneqarnissaa, taava pisariaqarpoq unnerluutiginnittartut aammalu ilisimannittut pitsaanerusumik illersorneqartarnissaat.

Politiit inuiaqatigiillu ataatsimut hashimik akiuiniarnermut pisariaqartitaannik sakkussaqaassappata, taava pisariaqarpoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsisip allangortinneqarnissaa. Allanguinerup malitsigissavaa unnerluutiginnillutik oqartussat ilisimannittup kinaassusaanik illersuisunut isertuunneqarsinnaalernissaa.

Pisortat aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassaasat:

Siunnersuut Namminersorlutik Oqartussanut aningaasartorfiunissaa naatsorsuutigineqanngilaq, allaffissornermi atugassarititat atorineqartariaqartussaasut sulinermi ukiup iluitsup affaatut piffissamik atuineri annertunerusinnaanissaa naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq, tassani ilanngullugu Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussinissaat Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Inatsisip allanngortinneqarnissaanut oqaaseqaammik.

Eqqartuussiveqarnermi pissutsinik allanngineq naatsorsuutigineqarsinnaavoq kalaallit eqqartuussiveqarfiini atugassarititaasut iluanni suliassaqaqarnerutitsisinnaanera naatsorsuutigineqarsinnaavoq, eqqartuussiviit isummertussaasarneri eqqarsaatigalugit, ilumut kinaassutsimik isertussiilluni ilisimasalittut paasissutissanik ingerlatitsinissamut tunngavissaqarnerisq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassaasat:

Naatsorsuutigisatut eqqartuussiveqarnermi pissutsinik allanngineri innuttaasut periarfissinneqassapput pissutsini aalajangersimasuni kinaassutsimik isertuussilluni ilisimasalittut paasissutissiisinnaneq. Tamatumap kingunerisinnaavaa - ilumut ilisimannittup kinaassusaannik isertuussineq piviusunngortinneqarsinnaapput - ilisimannittup annertunerusumik toqqissisimalernissaa, aammalu inunnik hashimik tuniniaasartunik unnerluutiginnissinnaanermut kajumissutsip annertusisinnanera.

Taamaattorli aamma innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaaneri ajorseriaateqarsinnaavoq, eqqunngitsunik ilisimasalittut paasissutissiissutinut illersorsinnaneq, soorlu eqqunngitsumik unnerluussaasinnaanerit.

ILANNGUSSAQ

Ilisimannittut nalunaajaasartut illersorneqarneranni danskit eqqartuussiveqarnermut inatsisaanni malittarisassat aammalu Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi malittarisassat assigiinngissutaat

Pinerluttoqarsimanerani paasiniaanermi

Kalaallit Nunaat

Kalaallit Nunaanni unnerluussisussaataasut ullumikkut aallaaviusumik pisussaaffigivaat pinerluttoqarsimanerani paasiniaanermi illersuisut pisinnaatinneqartarput paasissutissat politiinit pissarsiarineqarsimasut ilisimassallugit, soorlu aamma illersuisoq aallaaviusumik pisinnaatitaavoq pinerluttoqarsimanermi paasiniaanerup ingerlanera pillugu ilisimatinneqartarnissani soorlu killisiuinerit, illuatungeriit aporaanneri aammalu assinik saqqummiussinerit pillugit, taamaasiornikkut illersuisoq periarfissaqartitaalluni naajuunnissamut. Tamanna aalajangersarneqarnikuvoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi § 340, imm. 1 aamma 3-mi. Suliali paasiniaaffigineranut imaluunniit pingajuusumut (soorlu ilisimannittumut) qajassuussinerup pisariaqartilissappagu, aalajangersakkat pineqartut avaqqunneqarsinnaapput, imaluunniit politiit illersuisoq peqqusinnaavaat politiinit paasissutissanik pissarsiarisimasanik ingerlatitseqqinnginnissaq. Tamanna aalajangersarneqarpoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi § 340, imm. 4-imi. Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi § 340, imm. 4-imi aalajangersakkat taamaasillutik periarfissiippat ilisimannittup kinaassusaannik unnerluussamut isertuussisinnaaneq, ilisimannittumut qajassuussinissap immikkut ittumik tamanna pisariaqartinneqassappat, assersuutingalugu ilisimannittumut akiniaanermik ernumassuteqartoqarsinnaappat.

Danmark

Aamma Danmarkimi unnerluussisussaataasut aallaaviusumik pisussaataapput pinerluttoqarsimanerani paasiniaanermi illersuisut pisinnaatinneqartarput paasissutissat politiinit pissarsiarineqarsimasut ilisimassallugit. Illersuisoq aallaaviusumik pisinnaatitaavoq pinerluttoqarsimanermi paasiniaanerup ingerlanera pillugu ilisimatinneqartarnissani soorlu

killisiuinerit, illuatungeriit aporaanneri aammalu assinik saqqummiussinerit pillugit, taamaasiornikkut illersuisoq periarfissaqartitaalluni naajuunnissamut. Tamanna danskit eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi § 729 a, imm. 3-mi, aamma § 745 d-imi takuneqarsinnaavoq.

Eqqartuussivilli politiinit qinnuvigineqarneq naapertorlugu aalajangersinnaavoq (takuuk § 729 c), illersuisoq unnerluussallu allagaatinik takunnissinnaatitaaneri avaqqunneqarsinnaapput, avataaniit pissaanillit, naalagaaffiup isumannaannera, suliap paasineqarnissaa pillugu imaluunniit pingajuusup inuuneranut peqqissusaanulluunniit imaluunniit pinerluttoqarsimanerani paasiniaalluni suliamut ingerlaartumut aamma sakkortuumik inatsimmik unioqqutitsisoqarsimanermi qajassuussisariaqarnerit pillugit. Imaluunniit pisariaqartinneqassapput politiit pinerluttoqarnermi paasiniaariaasiinik illersuiniarluni paasissutissanik oqaatigeqqusaanngitsunik illersuinarneq pillugu.

Eqqartuussivilli taamatut aalajangersinnaatitaanngilaq, unnerluussap illersorneqarsinnaaneranut arlaatigut nangaanartoqarsinnaappat.

Danskit eqqartuussiveqarneq pillugu inatsisaat § 729 c aalajangersakkami (§ 729 a, imm. 4-mi) taparserneqarpoq, politiit periarfissinneqarneratigut illersuisup politiinit paasissutissanik pissarsiarisimasaminik ingerlatitseqqinnginnissaanik peqqusisinnaanerani. Tamanna pisinnaavoq avataaniit pissaanillit, naalagaaffiup isumannaannera, suliap paasineqarnissaa pillugu imaluunniit pingajuusup inuuneranut peqqissusaanulluunniit imaluunniit pinerluttoqarsimanerani paasiniaalluni suliamut ingerlaartumut aamma sakkortuumik inatsimmik unioqqutitsisoqarsimanermi qajassuussisariaqarnerit pillugit. Peqqusineq annertusissusilerneqarsinnaavoq unnerluussaq pingaarnertut isumaqatigiinniarnermi nassuiaateqareernissaata tungaanut.

Taamaasilluni pinerluttoqarnerani paasiniaanermi ilisimannittut kinaassusaannik isertuussisinnaanermut maleruagassat Kalaallit Nunaanni atuuttinneqartut Danmarkimi maleruagassaniit allaanerugaanngillat.

Paasissutissanik ingerlatitseqqinnginnissamut illersuisup peqquneqarnera tassa kisimi annertussusilerneqarsinnaavoq unnerluusaaq eqqartuussivimmi nassuiaateqareernissaata tungaanut, aamma eqqartuussisup politiinit paasissutissat ingerlateqqinneqarsimasunik takunnissinnaaneranut killilersuutit kingusinnerpaamik atorunnaarsinneqassaaq eqqartuussisut isumasioqatigiinnerat sioqqullugu.

Unnerluussisussaataasut unnerluussisarneri

Kalaallit Nunaat

Unnerluussisussaataasut unnerluussummik allakkioreeraagata, taava unnerluussisussaataasut tamanna eqqartuussivimmut tunniuttarpaat. Unnerluussummik allakkiap tunniunneqarnerani aamma suliamut attuumassuteqartut allagaatit tunniunneqassapput aammalu ilisimannittutut nalunaarsorsimaffik suliap ingerlaneqarnerani saqqummiisussat, uppersaataitullu allat patsisigineqarsinnaasut.

Piffissap taamaasinerani unnerluusaaq illersuisoqareersimappat, taava aamma politiit ilanngullugu unnerluussummik allakkiap, uppersaatait nalunaarsorsimaffiat aammalu suliamut attuumassuteqartut allagaatit illersuisumut nassiutissavai. Illersuisoq aatsaat eqqartuussivimmit illersuisussangortinneqarpat unnerluussummik allakkiap tiguneqarnerani, taava eqqartuussiviup suliamut paasissutissatut atugassiat illersuisunngortinneqartumut nassiutissavai. Maleruagassat tassunga tunngasut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsit §§ 443-444-imiipput.

Danmark

Aalajangersakkalli pineqartut allaassutigivaat danskit eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat (§ 838). Ilaatigut tassani aalajangersarneqarluni, uppersaatait nalunaarsorsimaffiisa illersuisumut nassiunneqartussat, adressinik imaqaqnginnissaat, ilaatigut unnerluussisussaataasut illersuisoq peqquneqarsinnaavoq ilisimannittup najugaqarfianik imaluunniit atianik, atorfianik najugaqarfianillu unnerluussamut ingerlatitseqqinnginnissaanik, unnerluussisussaataasut eqqartuussivimmut qinnutigissappassuk, paasissutissat pineqartut

unnerluussamut ingerlateqqinneqannginnissaat. Illersuisup tamanna peqquneqarneq eqqartuussisunut ingerlateqqissinnaavaa.

Eqqartuussutissamik aalajangiiniarnermi

Kalaallit Nunaat

Eqqartuussutissamik aalajangiiniarnermi unnerluusaaq aallaaviusumik pisinnaatitaavoq ilisimannittut killisiorneqarneranni najuussinnaaneq. Kalaallit Nunaannili Eqqartuussiveqarneq pillugu inatsimmi § 458-mi aalajangersarneqarnikuuvoq, eqqartuussisut aalajangersinnaasut, unnerluussap ini eqqartuussiviusoq qimakkallassagaa, ilisimannittup imaluunniit unnerluussaaqataasup killisiorneqarnerani, tamanna pisinnaavoq ilisimannittup nangaassuteqarnani nassuiaateqarsinnaanerata pisinnaanera qularutigineqarpat. Unnerluusaaq ilisimannittup imaluunniit unnerluussaaqataasup killisiorneqarnerani peqataasinnaatitaanngippat, taava unnerluusaaq kingornatigut ilisimatinneqartussaavoq kina/kikkut nassuiaateqarsimanersoq/-sut aammalu nassuiaat sunik imaqarsimanersoq. Eqqartuussiviup aalajangissavaa, killisiunermi nassuiaat tunniunneqarsimasoq unnerluussap nammineq nassuiaateqarnera sioqqullugu imaluunniit kingornatigut pissanersoq.

Danmark

Tassuunakkut immikkoortoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu allaanerussuteqarpoq danskit eqqartuussiveqarneq pillugu aalajangersagaannit (§ 856) eqqartuussilluni sulinerup nalaani unnerluussap ilisimannittut killisiorneqarneranni peqataasinnaanera imaluunniit tassunga atatillugu ilisimatinneqassanersoq.

Aamma tassani atuuppoq, eqqartuussiviup aalajangersinnaanera unnerluussap ini eqqartuussiviusoq qimassaneraa, ilisimannittup unnerluussaaqataasulluunniit killisiorneqarnerani, pissutsit immikkuullarissut ilisimannittup nangaassuteqarnani nassuiaateqarsinnaanerata pisinnaanera qularutigineqarpat. Aamma tassani atuuppoq, unnerluusaaq inimut eqqartuussiviusumut iseqqippat, ilisimatinneqassammat kina/kikkut nassuiaateqarsimanersoq/-sut aammalu nassuiaatip suut imarisimanerai.

Taamaattorli § 856, imm. 2-mi aalajangersarneqarpoq, eqqartuussiviup aalajngersinnaagaa,

- 1) ilisimannittup najugaa unnerluussamut ilisimatinneqannginnissaa, ilisimannittumut pingaarutilimmik qajassuussisariaqarnerup pisariaqartippagu, imaluunniit
- 2) ilisimannittup atia, suliffia aamma najugaa unnerluussamut ilisimatinneqannginnissaa, ilisimannittumut pingaarutilimmik qajassuussisariaqarnerup pisariaqartippagu. Eqqartuussiviup ilanngullugu aamma aalajangersinnaavaa, unnerluussap ini eqqartuussiviusoq qimassagaa, ilisimannittup killisiorneqarnerani.

Eqqartuussivilli ilisimannittup najugaa / atia, suliffia aamma najugaa unnerluussamut ilisimatinneqannginnissaa aatsaat pisinnaavoq, tamanna unnerluussap illersorneqarneranut sunniuteqannginnissaa naatsorsuutigineqarpat. Taamatut killilersuineq pingaaruteqarpoq, naliginnaasumik ilisimannittup kinaassusaannik isertuussinissamut aalajangiisinnaaneq pisinnaasarpoq nalaatsornerinnakkut ilisimannittut pineqaraagata, tassa imatut paasillugu, inuit unnerluussamut ilisarimannittuunngitsut, nalaatsornerinnakkullu pinerlunnermut isiginnaartuusimappata imaluunniit pinerluttuliornermi eqqugaasuuppata.

Eqqartuussiviup ilisimannittup kinaassusaannik isertuussinissamut aalajngersaanera illersuisup ilisimannittup nassuiaateqarnerani najuunnissaanut pisinnaatitaaneranut sunniuteqanngilaq, ilisimannittumut apersuinissamut aammalu ilisimannittup kinaassusiannik paasinninnissamut.

Unnerluunneqartoq ilisimannittup killisiornerani peqataasinnaatitaasimangippat, taava kingornatigut eqqartuussisut isertuussinissamik aalajangersimappata ilisimannittup najugaa / atia, suliffia aamma najugaa unnerluunneqartumut ilisimatitsissutigineqassanngillat.

Unnerluutigineqartup taamaasilluni ilisimannittup nassuiaataata oqaluttuarinera pisinnaavaa.